

Yönetimden Mesaj:

5018 sayılı Kanunda iç denetim, "kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetleri" olarak tanımlanmıştır.

Birimimizce yürütülen iç denetim faaliyetinin amaçları şunlardır:

1- Üniversitemiz faaliyetlerinin amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara, performans programlarına ve mevzuata uygun olarak planlanmasını ve yürütülmesini,

2- Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını,

3- Bilgilerin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve zamanında elde edilebilirliğinin sağlanmasını,

4- Üniversitemiz faaliyetlerini olumsuz etkileyebilecek risklerin tanımlanması, gerekli önlemlerin alınması sağlanmasını,

5- Risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerini geliştirmede üniversitemize yardımcı olmak üzere bağımsız ve tarafsız bir nesnel güvence sağlama (denetim) ve danışmanlık hizmeti vermektir.

2015 yılı Mart ayında kurulan Başkanlığımız risk odaklı olarak hazırlanan ve Rektörlük Makamından alınan onaylarla yürürlüğe giren 3 yıllık İç Denetim Planları ve 1 yıllık İç Denetim Programları kapsamında İç Denetim faaliyetini yürütmektedir.

Tarihçe:

II. Dünya savaşından sonra Amerika Birleşik Devletlerindeki şirketlerin finansal raporlarının doğruluğunun incelenmesi ve muhasebe kontrolleriyle uyum sağlanması olarak tanımlanabilecek olan dış denetim faaliyetlerinin yanı sıra, kurumların gelişen ve karmaşıklaşan işlem hacmi, farklı coğrafyalarda faaliyet gösterilmesi, faaliyetlerde etkinlik ve verimliliğin ön plana çıkması, şeffaflık ve kurumsal yönetim kavramlarının önem kazanması iç denetim faaliyetlerinin kapsam, yöntem ve içeriğinin hızla gelişmesine yol açmıştır.

İç denetimin çağdaş yönetim felsefesine uygun profesyonel bir meslek haline gelmesi, 1941 yılında ABD'de kurulan İç Denetçiler Enstitüsü (IIA - Institute of Internal Auditors) ile gerçekleşmiş ve "iç denetim" kurumsal kimlik kazanmıştır. IIA'nın faaliyet göstermeye başlamasıyla birlikte iç denetim; standartları, etik kuralları ve sistematik uygulamaları olan bir meslek olarak gelişmeye ve önem kazanmaya başlamıştır.

İlk olarak 1947 yılında yayımlanan "İç Denetimin Sorumlulukları Bildirgesi" zamanla iç denetim standartlarına dönüşmüş ve 1978 yılında ilk "Genel Kabul Görmüş İç Denetim Standartları" yayımlanmıştır. İç denetim standartlarının 1.1.2009 tarihinde yürürlüğe giren son

şekli, tüm dünyada iç denetim mesleğinin genel standartları olarak birçok yasal düzenlemede atfı yapılan temel bir düzenleme mahiyetindedir. İç denetim uygulamaları, IIA'nın sistematik ve uzun soluklu çalışmalarıyla bünyesine taşıdığı iç kontrol ve risk yönetimi gibi çağdaş unsurlarla, odak noktasını geçmiş faaliyetlerin denetiminden geleceğin belirsizliğinin yönetilmesi olarak da yorumlanan kurum faaliyetlerinin geliştirilmesi ve kurum hedeflerine ulaşılmasını amaçlayan bir yapıya dönüştürmüştür.

Günümüz çağdaş kamu ve özel sektör yönetimlerinde iç denetime ihtiyaç duyulma nedenleri çeşitli açılardan ele alınabilir: İç denetim; idare faaliyetlerini izler, kurum hedeflerinin gerçekleştirilmesini engelleyebilecek riskler ile bu risklerin giderilmesine yönelik mevcut ve olması gereken kontrollerin uygunluğunu ve etkinliğini değerlendirir ve iç kontrol faaliyetlerinin geliştirilmesi için önerilerde bulunur.

Kamu yönetimi açısından bakıldığında iç denetim faaliyetinin çok yönlü kapsamı; mali denetim, uygunluk denetimi, performans denetimi, sistem denetimi ve bilgi sistemleri denetimi gibi çeşitli denetim faaliyetlerini içerir. Bu işlev ve kapsam özellikleriyle iç denetim; idarelerde mali raporlama sisteminin güvenilirliği, iç kontrol uygulamalarının yeterliliği, mevzuata uygunluk, faaliyetlerin etkinliği, verimliliği ve ekonomikliğinin değerlendirilmesi, bilgi sistemlerinin güvenliği ve güvenilirliğinin test edilmesi için vazgeçilmez faaliyetlerden biri olarak kabul edilir. Bu çerçevede iç denetim, paydaşlar için güvence sağlar, idare için ise kurumsal itibarın sigortasıdır. İç denetim ayrıca, idarelerde yönetsel hesap verebilirliğin yerleşmesine önemli ölçüde katkı sağlamak suretiyle kurumsal yönetim kalitesini geliştirir ve böylece idarenin kurumsal değerini yükseltir.

Türkiye'de iç denetim öncelikle özel sektör tarafından uygulanmaya başlamış olup, özellikle uluslararası şirketlerin Türkiye'deki iştirakleri, şubeleri ve temsilciliklerinde yaygınlaşmıştır. Günümüzde ise, ülkemizin önde gelen şirketlerinde uluslararası standartlara uygun iç denetim uygulamaları mevcuttur. 1995 yılında IIA'nın akredite edilmiş şubesi olarak Türkiye İç Denetim Enstitüsü'nün (TİDE) kurulmasıyla birlikte, Türkiye'de uluslararası standartlarda iç denetim meslekî gelişim ve paylaşım platformu oluşturulmuştur.

Türkiye'nin özellikle 1999 yılında Helsinki zirvesinde Avrupa Birliğine (AB) aday ülke olarak resmen kabul edilmesinin ardından, mali yönetim ve kontrol alanındaki mevcut yasal düzenlemelerin AB mevzuatıyla uyumlaştırılması yönünde çalışmalar başlamıştır. 2000'li yılların başından itibaren Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası ile yürütülen anlaşmalar çerçevesinde bu alandaki çalışmalar ivme kazanmıştır. Bu çalışmaların sonucunda kamuda iç denetim ihtiyacının farkına varılmış ve ilk olarak T.C. Merkez Bankası 2002 yılı sonunda İç Denetim Genel Müdürlüğünü kurup faaliyete geçirmiştir. Avrupa Birliğinde, iç denetim, iç kontrol ve dış denetime ilişkin belirli bir mevzuat bulunmamaktadır. Avrupa Birliği, kendi ilke

ve standartlarıyla uyumlu uluslararası standartların kabul edilip uygulanmasını; bu çerçevede rol ve sorumlulukları yasayla belirlenmiş, çerçevesi iyi 2008 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu 3 çizilmiş iç ve dış denetim mekanizmalarının oluşturulmasını Birliğe üye ve aday ülkelerden talep etmektedir. 2000'li yılların başında AB tarafından yapılan incelemelerde; Türkiye'deki kamu iç mali kontrol sisteminde kavramsal ve işlevsel eksiklikler olduğu ve bu alanda yasal düzenleme ihtiyacı bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, şeffaflık, performans denetimi ve mali yönetim gibi alanlarda uluslararası kabul görmüş ilkelerin yeterince takip edilmediği, denetim alanındaki yetki ve sorumlulukların tam olarak tanımlanmadığı ve kamu kuruluşlarının görev ve sorumluluklarının halen yeterince belirgin olmadığı vurgulanmıştır. AB müktesebatına uyum sürecinde, üye ülkelerin bütçe uygulamalarında standart bir uygulama olan "Kamu İç Mali Kontrol" modelinin ülkemizde de uygulanma hedefi, kamu maliyesinde bir reform niteliğinde sayılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. 24.12.2003 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve bütün hükümleriyle 01.01.2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 5018 sayılı Kanun, düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri bünyesinde iç denetimin kurulmasını öngörmektedir.

Atatürk Üniversitesine ilk iç denetçi ataması 2014 yılı Aralık ayında yapılmıştır. 2015 yılı Mart ayında "Atatürk Üniversitesi İç Denetim Yönergesi" yetkili organlar tarafından kabul edilerek Atatürk Üniversite İç Denetim Birimi Başkanlığı kurulmuştur. Birim, Rektörlük binasında 2 iç denetçi personel ile iç denetim faaliyetlerini 3 yıllık plan ve 1 yıllık programlar kapsamında yürütmektedir. Birimin boş iç denetçi kadrosu ise altıdır.

Not: Metnin hazırlanmasında Kamu İç Denetim Genel Raporlarından faydalanılmıştır.

Vizyon ve Misyon:

İç denetim faaliyeti; İdarenin risk yönetimi, iç kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliğinin ve yeterliliğinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi suretiyle, İdarenin işlem ve faaliyetlerinin amaç ve politikalara, stratejik plana, programlara, performans programına ve mevzuata uygun olarak planlanmasını ve yürütülmesini, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını, üretilen bilgilerin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve zamanında elde edilebilirliğini sağlamayı amaçlar.

Misyonumuz, Üniversitemiz faaliyetlerine değer katmak ve geliştirmek için bağımsız, tarafsız güvence sağlama ve danışmanlık hizmeti sunmak, risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerini sistematik ve disiplinli bir yaklaşımla değerlendirerek Üniversitemizin hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır

Vizyonumuz, denetim standartlarına ve etik kurallara uygun bir şekilde; tarafsız ve bağımsız olarak yapılacak denetim, danışmanlık ve rehberlik faaliyetleriyle Üniversitemizin gelişmesine, amaç ve hedeflerine ulaşmasına en yüksek katkıyı sağlamaktır.

İç Denetçi Kimdir?¹

İç denetçi kurumun amaçlarını gerçekleştirmesi, kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli kullanması yönünde profesyonel bir yaklaşımla yönetimime danışmanlık ve güvence hizmetleri sağlayan sertifikalı meslek elemanıdır.

Görevinde bağımsız olan iç denetçiler, bu görevlerini yerine getirirken İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenen ve uluslararası kabul görmüş denetim standartları ve meslek ilkelerine uyarlar.

İç Denetim Birimi Başkanlığının Kurumdaki Yeri:

İç Denetim Birimi Başkanlığı Rektöre bağlıdır. Doğrudan veya dolaylı olarak başka birim ya da mercilerle ilişkilendirilemez.

İç Denetim Türleri:

- 1- Uygunluk Denetimi
- 2- Sistem Denetimi
- 3- Performans Denetimi
- 4- Mali Denetim
- 5- Bilgi Teknolojileri Denetimi

İç Denetim Süreci:

- 1- Planlama :

Denetim Evreni>Denetim Alanları> Risk Değerlendirmesi> 3 Yıllık Plan> 1 Yıllık Program

- 2- Denetimin Yürütülmesi:

Bildirim Yazısı> Denetlenecek Alanın Araştırılması>Açılış Toplantısı>Belirlenen Risklere Göre Denetim Testlerinin Yapılması>Bulguların Oluşturulması ve Denetim Yapılan Birim İle Paylaşılması>Kapanış Toplantısı

- 3- Raporlama:

¹ http://www.maliye.gov.tr/Documents/Denetim/idb_tanitim_brosuru.pdf

Kapanış Toplantısı Neticesinde Bulguların Rapora Koyulması> Üst Yönetici, Denetlenen Birim ve Strateji Geliştirme Birimine Denetim Raporu Verilmesi

4- Denetim Sonuçlarının İzlenmesi:

Rapora koyulan denetim bulguları için denetlenen birimin yaptığı iş ve işlemlerin gözden geçirilmesi

İç Denetimin Özellikleri²

² <http://bertankaya.net/index.php/2013/11/dunyada-ic-denetim-nereye-gidiyor/>